

LOVPLIGTIG REDEGØRELSE FOR SAMFUNDSANSVAR, DEN KØNSMÆSSIGE SAMMENSÆTNING AF LEDELSEN, SAMT MANGFOLDIGHED 2020, JF. ÅRSREGNSKABSLOVEN §§ 99 a og b og 107 d.

Denne redegørelse udgør en del af ledelsesberetningen i Gyldendal A/S' årsrapport for 2020 og omfatter således perioden 1. januar til 31. december 2020.

I. FORRETNINGSPLAN

Gyldendals 250-års jubilæum i 2020 blev meget anderledes, end vi havde forventet. De mange planlagte aktiviteter, der skulle fejre læselysten rundt omkring i hele landet, måtte på grund af pandemien aflyses. Men i stedet for de fysiske arrangementer fik vi ved fælles indsats omlagt fejringen til en lang række digitale streamingtilbud. Vores forfattermorgener, uddelingen af Søren Gyldendal-priser, Bogfestivalen og et samarbejde med Tivoli om forfatter-talkshows i december blev alle streamet digitalt, kvit og frit til alle danskere. På den måde fik vi under overskriften *Længe leve læselysten* fejret litteraturen med mange tusinde danskere i hele Danmark.

Så selv i et vanskeligt jubilæumsår har vi stået fast på vores mission siden grundlæggelsen i 1770: Gyldendal skal vedvarende sætte et vægtigt aftryk på det danske samfund. Et aftryk der skal sikre danskerne læseoplevelser og læring præget af mangfoldighed og kvalitet.

For at understøtte den mission er det nødvendigt, at Gyldendal og dets datterselskabers aktiviteter afspejler virkeligheden i alle dens aspekter og bidrager aktivt til oplysning og kulturel og demokratisk debat og dannelse. Gyldendal betragter det som en væsentlig samfundsmæssig rolle at fastholde denne mission i sin virksomhed.

De markeder, som Gyldendal leverer bøger og læremidler til, forandrer sig voldsomt i disse år. Derfor insisterer vi på løbende at tilpasse virksomheden til de øgede krav, omverdenen stiller til os. Den strategi skal sikre, at Gyldendal fortsat bevarer og udbygger positionen som landets førende og største forlagskoncern, samt at Gyldendal fortsat spiller en aktiv samfundsmæssig rolle i at sikre de kompetencer, som er nødvendige i et moderne videnssamfund.

Forudsætningen for, at det lykkes, er, at Gyldendal vil være i stand til fortsat at tiltrække de mest attraktive rettigheder til de markeder, koncernen befinder sig på. Fundamentet for Gyldendals udgivelsespolitik og forudsætningen for langsigtet vækst og udvikling er en solid og forsvarlig økonomi, der skal sikres gennem en bæredygtig afbalancering af kulturelle og kommercielle hensyn.

Gyldendal ønsker at repræsentere en ansvarlig praksis i det daglige arbejde i koncernen og ønsker herunder at fremme adfærd, der bidrager til bæredygtig økonomisk, social og miljømæssig udvikling, og som tager hensyn til menneskerettigheder. Virksomhedens samfundsansvar skal ses i sammenhæng med nødvendigheden af en hensigtsmæssig udvikling af hele Gyldendal-Gruppen.

Gyldendals fokus på samfundsansvar omfatter særligt arbejdet med at værne om ytringsfriheden og at stimulere læsning gennem en mangfoldig udgivelsespolitik. Det fordrer kompetente og engagerede medarbejdere, der skal favne nye kompetencer og indgå i en række konstruktive samarbejder, bl.a. med forfatterne. Derfor er medarbejdernes trivsel og udviklingen af deres kompetencer af stor betydning for Gyldendal og højt prioriteret.

II. UDGIVELSESPOLITIK OG YTRINGSFRIHED

Politikker og handlingsplaner

Gyldendal anser ytringsfriheden for en grundlæggende forudsætning for opretholdelse af vores videnssamfund og ser forsvaret af denne, som en central del af vores publicistiske virke. Gyldendals aktiviteter skal afspejle virkeligheden i alle dens aspekter og bidrage aktivt til oplysning og kulturel og demokratisk debat. På Gyldendal skal forfatterne kunne regne med at blive mødt med et kvalificeret og engageret samarbejde om formidling af deres manuskripter uden skelen til religiøs, politisk eller anden overbevisning. Gyldendal betragter det som en væsentlig samfundsmæssig rolle at fastholde denne mangfoldighed i sit udgivelsesprogram.

Gode læsefærdigheder og viden er blandt de grundlæggende forudsætninger for at tilegne sig kompetencer og uddanne sig i et videnssamfund, og Gyldendal vil insistere på at spille en aktiv rolle i udviklingen af børn og unges færdigheder og dermed medvirke til at sikre børn og unges ret til uddannelse. Derfor ønsker vi fortsat at stimulere lysten til at læse og at lære, og vi bestræber os på både at udgive bøger, der gør en forskel for voksne og børn, og at udvikle nye tidssvarende undervisningsmaterialer af høj kvalitet til alle, der er under uddannelse.

Implementering, resultater og mål

Gyldendal Trade

Nye stemmer

Som publicistisk institution er det vigtigt, at Gyldendal aktivt arbejder for bedre repræsentation og diversitet i forhold til køn, etnicitet og klasse og skaber rum for, at alle kan deltage i samtalen, og at ingen bliver ladt i stikken. Konkret afspejler det sig i et skarpt fokus på diversitet i vores forfatterrekruttering, hvor vi i 2020 er begyndt at rekruttere på nye måder i Gyldendal Skønlitteratur, eksempelvis igennem vores Krimiskole, hvor vi via et *open call* lykkedes med at få nye stemmer fra andre miljøer i tale. Vi har også indgået samarbejder med interesseorganisationerne MINO.dk og TUBA om en række skriveworkshops. Formålet med denne indsats, som vi fremover kommer til at udvide, er ikke kommercielt, men derimod at bruge vores faglighed til at gøre en forskel for marginaliserede grupper ved at give dem nogle redskaber til at fortælle deres historie. Men vores fokus på diversitet afspejler sig selvfølgelig også i det daglige arbejde med udgivelsesprogrammerne.

Skæbner, køn og identitet

For dansk skønlitteratur blev 2020 et år, hvor de store fortællinger om, hvem vi er, og hvad vi kommer af, overtog bestsellerlisterne. Kirsten Thorups rejse mod Tysklands mørke hjerte under 2. verdenskrig, *Indtil vanvid, indtil døden*, Anne-Lise Marstrand-Jørgensens psykologiske drama om en af middelalderens mest betydningsfulde kvinder, *Margrete I*, Ida Jessens forblæste hedewestern, *Kaptajnen og Ann Barbara*, Malene Ravns kærlighedshistorie og kunstnerportræt af Carl Fischer i *Hvor lyset er*, og Maria Hellebergs storpolitiske og *action*-mættede kærlighedsroman om Kristina Gyllenstjerne, *Min Kristin*, gav os uafrysteligt stærke portrætter af menneskeskæbner sat midt i historiens store kværnende bevægelser.

Det var også året, hvor markante litterære gennembrud fandt sted: Olga Ravn tog med sin viltre generationsroman, *Mit arbejde*, moderskabets komplekse følelser på sig og viste os krisen, der opstår, når indlærte forestillinger om, at kønnene er lige, overtrumpes af behård biologi. Niviaq Korneliussen tog os med sin hårdtslående roman nummer to, *Blomsterdalen*, ind i den grønlandske selvmordsepidemi indre og viste os det dybe mørke, en ung grønlandsk kvinde suges ned i det sidste år af sit liv.

I det hele taget var 2020 et år, hvor skønlitteraturen – i både prosa og lyrik – tog alvorlige og samfundsrelevante emner under behandling. Simone Stjer debuterede med den euforisk mørke kærlighedshistorie, *S*, om en ung kvinde der langsomt glider ud af virkeligheden og ind i rusen i stofmiljøet omkring Istedgade, mens Lisa Holmfjord debuterede med en thriller om vold mod kvinder, *Døden er kun et øjeblik*. Nikoline Werdelin lod i sin charmerende debutroman, *Hvordan man redder en lemming*, klimakrisen løbe som en dyster understrøm igennem fortællingen. Shadi Angelina Bazeghi gestaltede i digtsamlingen *Flowmatic* den PTSD-ramtes sprængte tidsfølelse, og Stine Askov fremmanede i opvækst- og katastroferomanen *Katalog over katastrofer*, en katastrofebevidsthed, som skulle vise sig at tale lige ind i 2020's virkelige undtagelsestilstand. Det gjorde også Harald Voetmanns *H.C. Andersens Quarantine-Dagbog* og Caspar Ericss *Jeg vil ikke tilbage*, som var vidt forskellige bud på en litterær bearbejdning af Corona-krisen. Også køn og krop var aktuelle temaer i årets danske skønlitteratur. Ida Holmegaards *Look* tog udgangspunkt i tøj og beklædning som en indgang til at tale om flydende kønsidentiteter.

Oversættelser og klassikere

Den oversatte skønlitteratur fremviste en række stærke kvindeportrætter. Mere end 30 år efter sin død trak Simone de Beauvoir overskrifter med den hidtil upublicerede roman, *De uadskillelige*, om et intimt venskab mellem to unge piger og om frihedstrang, forelskelse og restriktive konventioner. Rachel Cusks post-skilsmisse nyklassiker-trilogi blev afsluttet med *Kudos*, Nina Lykkes alternative lægeroman, *Næste!*, gav et ærligt portræt af en på én gang skilsmisseramt og forelsket læge, Leila Slimanis *Adèle* tog os med ind i en kvindes utroskab og sexafhængighed, og Ottessa Moshfeghs *Mit år med ro og hvile* undersøgte i en forvrænget sædeskildring dyd og moral i vores samtid, hvor alt er tilladt, men der ingen frihed er. Endelig tog Mariette Lindstein os med ind i en seksts indre uhyggelige logik i spændingsromanerne *Sekten på Tågeøen* og *Sektens børn*, som er baseret på hendes egne oplevelser fra mere end 25 år i Scientology-kirken.

Igen i år var der stor interesse for klassikerne. Udødelige danske forfattere som Herman Bang, J.P. Jacobsen, Karen Blixen, Inger Christensen og Tove Ditlevsen udkom i nye smukke udgaver. Den argentinske mesterforfatter Clarice Lispectors dragende roman *I stjernens time* udkom i ny dansk oversættelse i SKALA-serien. Vladimir Nabokovs geniale portræt af Humbert Humberts perverterede forelskelse i den 12-årige Dolores i *Lolita* og F. Scott Fitzgeralds kærlighedstragedie i den amerikanske jazztids dekadence, *Den store Gatsby*, beviste, at ægte klassikere kan blive ved med at finde nye læsere. Og endelig kom Goethes *Faust* i en ny oversættelse, mens Oldtidsserien blev udvidet med Ovids *Metamorfoser*.

Priser

Også i år fik Gyldendal-forfattere flere priser. Dy Plambeck vandt Politikens Litteraturpris, Naja Marie Aidt fik Det Danske Akademis store pris, Pablo Llambias fik Kritikerprisen og Ursula Andkjær Olsen fik Søren Gyldendal-prisen. Derudover blev Shadi Angelina Bazeghi og Kristina Nya Glaffey tildelt Statens Kunstfonds treårige arbejdslegat.

Stærke personlige og historiske fortællinger

Det har været et år rigt på personlige fortællinger med et større perspektiv på nonfiktionsområdet. Skuespilleren Henning Jensens *Gennem glasvæggen* var en kunstnersjæls historie om depression fortalt intenst og insisterende tæt på. Diplomaten Ulrik Federspiels møder med folk, der har været i magtens centrum, er beskrevet i bogen *Et diplomatisk liv*, mens Danmarks første kvindelige juraprofessor, Eva Smith, fortalte om at vokse op i en kendt politisk familie, Hækkerupfamilien, og senere slå sit navn fast som uafhængig juridisk vagthund. Kim Schumacher var ikke alene kendt fra tv, men også fra radioen og avisernes spalter, men det er først nu, hans historie er blevet fortalt til bunds af Simon Lund og Ralf Christensen i *Dem jeg elsker, elsker jeg*.

2. verdenskrig fortsætter med at interessere danske læsere, og 2020 – 75-året for Danmarks befrielse – var ingen undtagelse. Thomas Harder fortalte i *De uønskede* hele den dramatiske

historie om den kvarte million tyske flygtninge, der kom til Danmark i de sidste dage af 2. verdenskrig, mens Morten Brink Iwersen i bogen *Hitlers Danmarksbilleder* fortalte om Hitlers fotograf Walter Frenztz. Historiker Bo Lidegaards *Uden mandat* var en gennemskrevet og revideret udgave af disputatsen *I kongens navn* om Henrik Kauffmann. Bogen kastede et nutidigt blik på manden og de forhold omkring Danmarks relation til USA og Grønland, der stadig er brandvarme politiske dagsordner.

Den fælles historie

Historiske bøger kan også have et personligt udgangspunkt, som vi så med historikeren Pernille Ipsens *Et åbent øjeblik*, hvor hun kombinerede den personlige fortælling om sine syv mødre med fortællingen om rødstrømpebevægelsens første livskraftige og mangfoldige tid – det var det åbne øjeblik, der på mange måder formede senere tiders kvindeliv. 2020 var også året, hvor vi for første gang fik en solid bog om profeten Muhammad og ikke mindst de historiske udviklinger, der har gjort islams profet til den, han er i dag. *Muslimernes Muhammad – og alle andres* er skrevet af professor Jakob Skovgaard-Petersen. Året bød også på en anden storslået udgivelse, pragtværket *Grov Konfækt – Tre vilde år med trykkefrihed 1770-73*, skrevet af Henrik Horstbøll, Ulrik Langen og Frederik Stjernfelt, der beskriver de år, hvor J.F. Struensee afskaffede censuren og indførte trykkefriheden.

I Pernille Stensgaards *Selveste Gyldendal* kunne man i 250-året for forlagets grundlæggelse læse om Gyldendals egen historie med alt, hvad det har indebåret af dramatiske perioder, personer, magtkampe og intriger.

Sundhed

Danskerne var i 2020 også fortsat optaget af sundhed, og med læge Bente Klarlunds *Yngre med årene* lærte vi, at søvn, faste og motion er nogle af nøglerne til at holde sig ung i kroppen. Men ikke alene lægen havde budskaber om sundhed. Også forfatteren Lisbeth Zornig og præst og forfatter Kristian Ditlev Jensen havde erfaringer at dele af. *Zornigkuren* tager udgangspunkt i en personlig konkurs og den livsændrede adfærd forfatteren lærte sig i kølvandet derpå. Med *Sukkerchok* beskriver Kristian Ditlev Jensen chokket over at få konstateret folkesygdommen Diabetes 2, og hvordan han fik bugt med sygdommen.

Vores mentale sundhed har været under pres de senere år og er ikke blevet mindre under pandemien. Marie Brixtoftes *Bolsjefilosofi* gav psykologens hjælp til vores reaktioner i pressede situationer. Og lægen Søren Ballegård rakte en hjælpende hånd med *Sandheden om stress*, hvor simple daglige øvelser erstatter medicin og terapi.

Naturens gang

Pandemien slog også konkret igennem i bogudgivelser, og i *ISOLA* fik vi et øjebliksbillede fra de dage i foråret 2020, hvor København var blevet tømt for liv. Gennem arkitekturfotograf Jens Lindhes linse fulgte man, hvordan storbyens ellers livlige byrum på en nat var forvandlet til en øde teaterscenografi.

Klimabevidstheden var fortsat på dagsordenen på kogeboogsscenen, og den verdensomspændende ketokur blev fornyet med en grøn variant i Majbritt Engell og Alice Hartvigs *Grøn keto*. En styrket biodiversitet var ligeledes noget, vi bekymrede os om, og i *Sommerfuglehave* fik vi guidning til at indrette haven, så den kunne give gode levesteder for sommerfugle. Og i den narrative naturfortælling *Svampenes forunderlige* liv af biolog Merlin Sheldrake blev naturen en smule større.

Børn og unge

Som udgivere af litteratur til børn og unge ønsker Gyldendal at inspirere børn og unge til selv at skrive og at anerkende børn og unge som skabere af litteratur. Vi vil være alle danskeres forlag, fordi vi tror, at den fælles samtale om, hvem vi er, er nødvendig for, at vi kan lykkes som samfund. Hvis vi holder op at lytte til hinandens fortællinger og viden i skolen, på børneværelset, på sofaen, på løbeturen, kommer vi til kun at høre på dem, vi er enige eller deler erfaringer med – og det udfordrer samfundets sammenhængskraft. Som publicistisk institution er det derfor

vigtigt, at Gyldendal og vi i B&U aktivt arbejder for at skabe rum for, at flest muligt kan være med til at deltage i denne samtale.

Skriveworkshops og partnerskaber

Vi lægger stor vægt på rekruttering af nye dygtige forfattere og på at tilrettelægge et udgivelsesprogram, der er relevant og aktuelt og i vores udadvendte aktiviteter, som workshops og samarbejder med eksterne partnere, samt i en inkluderende og mangfoldig formidling og repræsentation i de enkelte tekster og materialer.

I 2020 har vi afholdt skriveworkshops. Formålet med disse skriveworkshops er at gøre en forskel for udsatte grupper ved at give dem nogle redskaber til at fortælle deres historie. Vi har gennemført workshops med Læs for livet og TUBA (en organisation for unge, der er børn af alkohol- og stofmisbrugere). Derudover er der fortsat fokus på partnerskaber. Her har Gyldendal B&U og Gyldendal Uddannelse for femte gang afholdt skrivekonkurrencen 500 ord – i samarbejde med Aarhus Kommunes biblioteker og Brønderslev Forfatterskole, som er Danmarks største skrivekonkurrence for børn og unge (i alderen 9-14 år). Der kåres to vindere, en får sin historie udgivet som illustreret bog. Gyldendal står for redaktion og produktion af bogen, og historien bliver illustreret af en af landets bedste illustratører.

Og så har vi indgået samarbejde med Læs for livet og Ordblindeforeningen om en serie billedbøger målrettet ordblinde forældre, bedsteforældre og pædagoger, der skal muliggøre højtlesning for børn i læsesvage familier.

Priser

2020 har også været et år, hvor vi modtog flere priser, bl.a. med Sabine Lemire og Rasmus Bregnhøj der modtog Ping-prisen for *Mira 3 - #kreaklubben #familie #kys*, Jesper Wung-Sung der modtog Læringscentrenes Forfatterpris for *Guldfisken Glimmer* og Signe Parkins, der modtog Kulturministeriets Illustratørpris for *Blomsten der elsker mig*.

Indsatser for gode læsevaner

Igennem de seneste år har flere forskellige undersøgelser vist, at det er en stor udfordring at fastholde børn og unges interesse for og lyst til at læse bøger. Disse udfordringer er en grundlæggende trussel mod Gyldendals målsætning om gennem litteraturen at fremme det enkelte individs forudsætninger for at tænke og handle kompetent og selvstændigt – for derigennem at styrke det demokratiske fællesskab. Derfor har Gyldendal B&U gennem de seneste år deltaget aktivt i branchens diskussioner og overvejelser om, hvad der kan gøres for at imødegå disse udfordringer. Vi er overbevist om, at ved en stor fælles indsats med involvering af forældre, skoler, biblioteker, forlag – og børnene og de unge selv – kan vi gøre en forskel, og derfor har vi i samarbejde med Danmarks Biblioteksforening taget initiativ til en national Læsestrategi, der nu har udmøntet sig i et konkret oplæg med syv indsatsområder, der skal understøtte en stærk læsekultur hos børn og unge.

Vi har i samarbejde med Boghandlerforeningen, herunder 165 boghandlere, og Gyldendal Uddannelse sat fokus på en fælles udfordring: Hvordan giver vi børn lyst til at læse? Det har afstedkommet et initiativ, hvor bogen *Samlingsens vogter*, skrevet af Kasper Hoff, er blevet uddelt til unge læsere for at fremme læselysten.

Derudover har Gyldendal taget initiativ til Den kæmpestore læsedag, hvor vi i anledning af FN's internationale læsedag sætter fokus på den gode læseoplevelse. Denkæmpestorelæsedag.dk er et gratis idékatalog spækket med sjove aktiviteter til skoler, biblioteker og andre, der inspirerer til at folde litteraturen ud. Målet er at gøre det nemt at planlægge og gennemføre en sjov læsedag – for alle, der brænder for børns læseglæde. For at sikre udbredelse af læsning, litteratur og læselyst har Gyldendal derudover doneret bøger til Læs for livet, der indsamler bøger og donerer skræddersyede biblioteker til institutioner, som arbejder med udsatte børn og unge, dette gør sig også gældende for vores samarbejde med Maryfonden. Vi har i samarbejde med Astrid Lindgren Company og Red barnet i anledning af Pippis 75-års fødselsdag været med til at sætte fokus på piger på flugt med udgangspunkt i bogen Pippi Langstrømpe.

Gyldendal støtter samtidig Nordisk Ministerråds ønske om at bidrage til, at flere nordiske borgere får kendskab til og læser nordisk børne- og ungdomslitteratur. Derfor er Gyldendal B&U i tæt kontakt med den tænketank for nordisk børne- og ungdomslitteratur, der er etableret som et led i Rådets programbeskrivelse for perioden 2019-2021.

Digitalisering af bagkataloget

Der er i år som i de foregående år blevet brugt anseelige ressourcer på at digitalisere bagkataloget. Som publicist har Gyldendal en særlig forpligtelse til at sikre, at vores udgivelser kan læses på tidssvarende måder. Ved udgangen af 2020 forventer vi derfor at have ca. 12.200 digitale bøger (3.700 lydbøger og 8.500 e-bøger) på markedet, det vil sige en samlet tilvækst på ca. 2.900 titler i forhold til 2019. Den store vækst skyldes først og fremmest integrationen af Rosinante & Co., som havde ca. 1.800 digitale titler. I slutningen af 2020 har vi igangsat Projekt 1000, hvor det er planen at digitalisere yderligere 1000 e-bøger og 1000 lydbøger i løbet af 2021.

E-bøger og biblioteker

På bibliotekernes digitale udlånstjeneste, eReolen, oplever vi igen i år en fin balance mellem udlånet af e-bøger og lydbøger. Vi er vokset en hel del på eReolen, men markedet er fulgt med, så deres andel af vores omsætning ligger nogenlunde konstant i niveauet 22-25%.

Gyldendal Uddannelse

Demokratisk dannelse til alle

Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre, lyder det i §1 stk. 3 i formålet for den danske folkeskole, som det kunne have lydt for andre dele af det danske uddannelsessystem. Oplysning og uddannelse er vejen til samfundsansvar – og både en forudsætning for den demokratiske dannelse og vejen til medindflydelse på det omgivende samfund. Gyldendal ser det derfor som en af sine vigtigste opgaver på alle niveauer i det danske uddannelsessystem at kunne levere gennemtænkte kvalitetslæremidler med dette samfundsansvar for øje.

Uddannelse for alle

Det er et grundprincip i Gyldendals mangeårige arbejde med at udvikle læremidler, at disse skal favne så bredt som muligt. Læremidler fra Gyldendal skal have faglig substans og være didaktisk gennemtænkte, men Gyldendal vil også være garant for, at læremidlerne både rammer de børn og unge, der er fagligt stærke og har forældreopbakning, og de børn, der har mindre gode forudsætninger. Læremidlerne skal kunne hjælpe lærere og undervisere i deres arbejde med at give alle elever og studerende den bedst mulige undervisning – og dermed et godt udgangspunkt i livet.

Særlig indsats for læsesvage

Den internationale undersøgelse af udvikling i læsekompetence PIRLS fra 2016 viser, at der i danske 4. klasser er en markant spredning i læseniveauet. De bedst præsterende klasser er hele tre klassetrin foran de dårligst præsterende – og det samme gør sig gældende på elevniveau. Gyldendal har et stadigt fokus på at udvikle læremidler, der kan løfte de læsesvage elever. Samtidig har Gyldendal i de seneste år haft særligt fokus på at udvikle materialer, der imødekommer det øgede behov for en differentieret undervisning, som spredningen i elevernes læseniveau kalder på, bl.a. i form af intensive læsekurser og guidet læsning.

Lektiehjælp

I forlængelse af Gyldendals mission om at styrke danske skoleelevers læring købte Gyldendal i 2018 virksomheden MentorDanmark. MentorDanmark tilbyder privat lektiehjælp i skræddersyede mentorforløb for børn og unge. Virksomheden er landsdækkende og Danmarks største udbyder på dette område med 2.500 tilknyttede mentorer, som årligt hjælper flere end 6.000 børn og unge med læringsstøtte gennem et mentorforløb. Seneste tiltag i Mentor Danmark er *Læseheltene*, intensive læseforløb særligt henvendt til ordblinde. Læseforløbene er udviklet i samarbejde med Gyldendal og førende eksperter – og tager udgangspunkt i undersøgelser af elevens læsemønstre via ny eyetracking-teknologi fra læseværktøjet EyeJustRead.

Bæredygtighed

Hans Reitzels Forlag har de seneste år haft en målsætning om at udgive lærebøger, der imødekommer debatter og mere viden om bæredygtighed og klimaforandringer. I foråret 2020 indgik Hans Reitzels Forlag derfor en aftale med Rasmus Willig og Anders Blok om at skrive en ny lærebog til de videregående uddannelser om bæredygtighed, og i november 2020 udkom så bogen *Den bæredygtige stat* af de to forfattere og sociologer med speciale i bæredygtighed og klima. I bogen argumenterer forfatterne for en ny bæredygtig tilgang, der indbefatter behovet for en omfattende kollektiv proces, som griber ind i stat, marked og civilsamfund, og som i sidste ende må munde ud i en helt ny statsform, den bæredygtige stat. Hans Reitzels Forlag besluttede at bakke op om forfatternes grundlæggende bekymring for klimaet og ønske om bæredygtige løsninger. Af den grund blev det besluttet, at halvdelen af overskuddet fra bogens salg frem til 2023 doneres til Den danske naturfond, som køber jord, fx skov, hvor naturen får lov til at udvikle sig på egne præmisser. Alle donationer til Naturfonden går ubeskåret til opkøb af natur. 12 kroner sikrer 1 m². Bogen er den første i rækken af flere udgivelser, hvor Hans Reitzels Forlag sætter fokus på bæredygtighed.

Troværdig viden

Gyldendal genoplivede fra 2019 onlineleksikonet Den Store Danske ved at gå i partnerskab med Trap Danmark, der udgives af Gad. Gyldendal stillede i denne sammenhæng indholdet fra Den Store Danske gratis til rådighed, og samarbejdet er nu blevet til den nationale vidensportal Lex.dk. Portalen gik i luften i forsommeren 2020 og har allerede nu i gennemsnit 1,2 mio. månedlige brugere – ikke mindst blandt skole- og uddannelsessøgende børn og unge samt deres undervisere. Lex.dk står både i undervisningssammenhæng og bredt i befolkningen som garant for troværdig viden i den store mængde af ufiltreret information, som internettet tilbyder. Lex.dk er reklamefri og bliver stillet gratis til rådighed for befolkningen. Gyldendal har intet økonomisk udbytte af projektet.

III. MENNESKERETTIGHEDER

Bærende for Gyldendals virksomhed er udgivelsespolitikken, der er uløseligt forbundet med grundlæggende menneskerettigheder som ytringsfrihed, beskyttelse af kunstneriske frembringelser og ikke mindst retten til uddannelse, jf. nærmere afsnit I. ovenfor.

Risici

I produktionen kan der være risiko for overtrædelse af menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder, herunder hos udenlandske underleverandører. Afhængig af en eventuel overtrædelses karakter vil den kunne have indgribende konsekvenser for de berørte og ligeledes kunne ødelægge Gyldendals renommé med blandt andet den konsekvens, at Gyldendal vil kunne få problemer med at tiltrække og fastholde medarbejdere.

Politikker og handlingsplaner

I 2013 indledtes arbejdet med at overvåge og rapportere om, hvorledes Gyldendal integrerer hensyn til menneskerettighederne. Gyldendal arbejder med disse hensyn i overensstemmelse med de af FN fastsatte retningslinjer i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*.

Gyldendal har integreret etiske regler for samfundsansvarlighed, der skal efterleves af såvel alle selskaber i Gyldendal-koncernen som af de hovedleverandører, Gyldendal samarbejder med, jf. afsnit V nedenfor. Blandt Gyldendals etiske regler fokuseres for så vidt angår menneskerettighederne for tiden især på følgende forholdsregler såvel i virksomheden som blandt hovedleverandørerne:

Børnearbejde

Der må ikke anvendes udnyttende børnearbejde. Børn er personer yngre end 18 år, og der må ikke ansættes børn til arbejde, der udgør en fare for barnets sundhed, sikkerhed eller moral. Børn under 15 år må ikke ansættes, og børn mellem 15 og 18 år må ikke ansættes til arbejde, der kan være en hindring for deres uddannelse eller påvirke barnets helbred negativt. For børnearbejde i lande, der har opnået en undtagelse efter ILO-konventionerne om børnearbejde, er ovennævnte nedre grænse ikke 15 år, men 14 år. Lettere arbejde kan tillades udført af børn, der er op til 2 år yngre end ovennævnte grænser. Hvor børnearbejde, der strider mod ovennævnte regler, findes, skal arbejdsgiveren sikre barnets interesser bedst muligt ved ophøret af arbejdsforholdet.

Diskrimination

Der må ikke ske diskrimination på grundlag af køn, alder, religion, race, nationalitet, etnisk oprindelse, politisk tilhørsforhold, handicap, seksuel orientering eller anden beskyttet status, undtagen når sådan forskelsbehandling er absolut nødvendig for det pågældende arbejde eller beslutning. For medarbejdere gælder forbuddet i forbindelse med ansættelse, løn, adgang til uddannelse, forfremmelse, opsigelse og pensionering. Initiativer til at fremme større repræsentation af grupper, der har været udsat for diskrimination, er tilladte.

Organisationsfrihed

Medarbejdernes ret til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger skal respekteres. Medarbejderrepræsentanter skal have adgang til deres kolleger på arbejdspladsen.

Løn

Gældende lovgivning om løn, mindsteløn, overarbejdsbetaling og andre former for aflønning skal overholdes. Lønnen skal udbetales jævnlige intervaller, der ikke overskrider en måned.

Der må ikke foretages fradrag i lønnen som disciplinærmiddel.

Arbejdstid

Den ugentlige arbejdstid bør ikke være mere end 48 timer, og overarbejde bør højst være 12 timer om ugen. Overarbejde skal ske på frivillig basis og skal betales med et tillæg. Medarbejdere har ret til mindst en fridag efter seks på hinanden følgende arbejdsdage. Reglerne om arbejdstid kan fraviges ved ekstraordinære driftsforhold af kortere varighed, dog ikke til mere end 80 timer ugentligt.

Tvang og chikane

Medarbejdere skal behandles med respekt og værdighed. Der må ikke anvendes tvangsarbejde.

Medarbejdere må ikke udsættes for fysisk afstraffelse, psykisk eller fysisk tvang og chikane, seksuel chikane, trusler herom eller anden krænkende tiltale.

Implementering, resultater og mål

Der er foretaget en due diligence af moderselskabets virksomhed. Denne er i fortsat fokus de følgende år i koncernen.

Gyldendal fører løbende dialog med udvalgte hovedleverandører med henblik på mere eksplicit at integrere hensyn til overholdelse af menneskerettighederne som nærmere dokumenteret i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*, og dette arbejde fortsættes de kommende år.

Hovedleverandører besøges årligt med tilhørende gennemgang af virksomheden. Der er ikke fundet uregelmæssigheder i forhold til Gyldendals etiske regler eller overtrædelser af menneskerettigheder ved disse besøg.

IV. Medarbejderne, kønssammensætning i ledelsen, mangfoldighed og sociale forhold

Gyldendal tilstræber en ligelig fordeling af kønnene, både i det øverste ledelsesorgan og på de øvrige ledelsesniveauer i Gyldendal. Bestyrelsen har siden generalforsamlingen 2020 igen været fuldtallig, og de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer består nu af tre mænd og to kvinder. Gyldendal opfylder således fortsat selskabslovens krav til ligelig fordeling mellem kønnene i det øverste ledelseslag. Dette er ligeledes tilfældet i Gyldendals direktion, som fortsat består af to mænd og en kvinde. På koncernens øvrige ledelsesniveauer opfyldes målsætningen om ligelig fordeling af kønnene ligeledes. Som følge deraf er Gyldendal ikke forpligtet til at opstille måltal eller udarbejde en politik for den kønsmæssige sammensætning af ledelsen.

Bestyrelsen overvejer løbende sin sammensætning under hensyntagen til behørig fornyelse og mangfoldighed, herunder ikke blot i relation til køn, men også i relation til erfaringer og alder, for at sikre at de for Gyldendal nødvendige kompetencer er repræsenteret i bestyrelsen.

Aldersfordelingen i bestyrelsen er mellem 40 og 62 år, og bestyrelsesmedlemmerne bidrager med en mangfoldighed af kompetencer inden for særligt kultur, it og nye medier, finans, uddannelse og læring, samt virksomhedsledelse og innovation.

Bestyrelsen i Gyldendal møder løbende lederne af alle relevante forretningsområder i koncernen og får et nuanceret indblik i de enkelte forretningsområder samt mulighed for dialog med lederne. Bestyrelsen har derved et godt grundlag for løbende at vurdere, om der er den ønskede mangfoldighed i selskabets ledelsesniveauer.

Gyldendals indre værdi er medarbejderne, ikke et fysisk produktionsapparat. Det er derfor en afgørende forudsætning for Gyldendals succes at kunne fastholde og rekruttere loyale, engagerede og erfarne medarbejdere, der dagligt bestræber sig på at yde det bedste arbejde for virksomheden og hermed for forfattere, kunder og læsere. Gyldendal er bevidst om, at medarbejdernes omfattende viden og dybe engagement i og stolthed over alle former for læsning, det være sig bøger eller læremidler, er nøglen til at opnå de bedste resultater.

Risici

Den digitale udvikling stiller høje krav til medarbejdernes kompetencer, omstillingsparathed og arbejdsindsats, og ligesom på mange andre arbejdspladser er stress en risiko blandt medarbejderne, hvilket kan medføre sygefravær såvel som en udfordring i forhold til at tiltrække og fastholde talentfulde medarbejdere.

Gyldendal har nøje fulgt myndighedernes anbefalinger til virksomhederne vedrørende COVID-19. Det betyder, at vi har haft flere perioder i løbet af året, hvor medarbejdere har arbejdet hjemmefra. Hjemmearbejde kan for medarbejderne både være psykisk og fysisk belastende.

Politikker og handlingsplaner

Det tilstræbes at skabe balance mellem arbejdsliv og privatliv, og medarbejderne tilbydes fleksible rammer under ansvar, ligesom der er åbenhed og dialog om, hvordan medarbejderne trives – både hvad angår de fysiske og psykiske vilkår i hverdagen.

Implementering, resultater og mål

Gyldendal har integreret FN's fastsatte retningslinjer for menneskerettigheder i virksomhedens personalepolitikker og retningslinjer. Disse er at finde i virksomhedens personalehåndbog, som er tilgængelig for alle medarbejdere. Personalehåndbogen indeholder herudover en række andre politikker og retningslinjer om ansættelse i Gyldendal. Håndbogen opdateres jævnlige.

Gyldendal skal være en tryk, tillidsfuld og ligeværdig arbejdsplads, hvor der er arbejdsglæde og fokus på de faglige opgaver, vi hver især og i fællesskab skal løse. Vi vil ikke acceptere nogen form for stødende, nedværdigende eller uønsket seksualiseret adfærd. Derfor har Gyldendal i

efteråret 2020 foretaget en omfattende undersøgelse af uønsket seksuel opmærksomhed, ligesom branchen har igangsat to undersøgelser herom. Vi vil i 2021, når resultater fra alle tre undersøgelser foreligger, se på relevante tiltag.

Ledelse prioriteres fortsat som et af de vigtigste parametre for medarbejdernes trivsel og engagement. Ledelse har afgørende betydning for medarbejdernes evne til at skabe værdi for forfattere og andre samarbejdspartnere samt for at videreudvikle virksomheden som arbejdsplads og som attraktiv forretning. Det kræver en ledelse, der inspirerer medarbejderne til nytænkning og handlekraft, og som tilskynder medarbejderne til at yde deres bedste hver dag. Den årlige lederevaluering viser, at vi lykkes med det. Samtidig har vi stor fokus på lederudvikling både på baggrund af evalueringen og generelt i forretningen.

Gyldendal har et ønske om at styrke samarbejdet på tværs i organisationen blandt andet ved at skabe en team- og projektorienteret virksomhedskultur. Gyldendal stiller derfor en intern projektuddannelse til rådighed, som alle medarbejdere skal deltage i. Her sættes der fokus på at udvikle et fællessprog for projekteksekvering samt at sætte medarbejderne i stand til bedre at kvalificere de ideer, der skal være med til at udvikle forretningen. Herudover har Gyldendal ved alle tværgående IT-projekter og -opgaver etableret teams bestående af medarbejdere fra relevante afdelinger i en struktur, hvor medarbejderne i stor grad er selvstyrende. Ligesom vi ved opgaveløsning på tværs af andre afdelinger også er begyndt at arbejde mere teambaseret.

I forbindelse med myndighedernes anbefalinger vedrørende COVID-19, hvor de fleste medarbejdere i perioder af 2020 har arbejdet hjemme, har vi i Gyldendal været ekstra opmærksomme på medarbejdernes trivsel i den forbindelse. Vi har således sørget for løbende orientering, sikret os at alle jævnligt mødes på Teams, så ingen sidder isoleret, ligesom vi har forsøgt at være opmærksomme på udfordringer i forhold til det fysiske arbejdsmiljø, selvom det er svært.

Processer for overvågning, "due diligence"

Gyldendal anvender både lederevalueringen og arbejdspladsvurderingen til en vurdering af medarbejdernes sociale forhold. Rapporterne fra de to undersøgelser bliver gennemgået med ledelsen og medarbejderne, og der bliver sat mål op for forbedringer – både for koncernen og for de enkelte områder i virksomheden. HR understøtter disse mål samtidig med, at der løbende sker en evaluering af effekten i forhold til medarbejdernes sociale forhold. Herudover er der som nævnt i år også blevet gennemført en undersøgelse af uønsket seksuel opmærksomhed.

V. MILJØ OG KLIMA – BOGPRODUKTIONEN

Gyldendal har i mange år prioriteret indsatsen for en ansvarlig miljø- og klimamæssig adfærd inden for bogproduktion.

Risici

Gyldendals egen miljø- og klimamæssige påvirkning er som udpræget kontorarbejdsplads relativt begrænset, men da virksomhedens produkter i betydelig grad fortsat er analoge, er der en relevant miljø- og klimamæssig påvirkning hos eksterne leverandører inden for bogproduktionen, det være sig både i form af negativ påvirkning af det lokale miljø hos producenterne, men også en klimapåvirkning forbundet med transporten af produkterne tilbage til Danmark. Endvidere medfører bogproduktion et naturligt forbrug af papir.

Politikker og handlingsplaner

Traditionel bogproduktion undergår i disse år en stor teknologisk transformation fra traditionel offset trykteknologi til digital printteknologi, hvorfor der i de kommende år vil være store besparelser i reduktion af papirspild samt lagerkapacitet til færdigproducerede bøger, det vil sige en reduktion af CO₂-migrationen. Analoge bøger vil i stigende grad blive trykt i nøjagtigt det antal eksemplarer, der bestilles af kunden, og bøgerne leveres direkte til kunden fra trykkeriet som "books on demand".

Gyldendal samarbejder tæt med de teknologisk og produktionsmæssigt set mest avancerede leverandører på markedet for steds at optimere produktionen med henblik på at nedbringe overforbrug og ressourcospild.

Gyldendal har i løbet af 2020 deltaget aktivt i udarbejdelsen af en miljørapport via brancheforeningen Danske Forlag. Rapporten indeholder 10 anbefalinger til at gøre den danske bogbranche mere klimavenlig. Gyldendal har samtidig nedsat et klimaudvalg i virksomheden, som blandt andet arbejder med implementeringen af rapportens anbefalinger. Den første version af rapporten er tilgængelig på brancheforeningen Danske Forlags hjemmeside, mens det videre arbejde med udvikling af rapporten forsætter ind i 2021.

Resultater og mål

Lokation for produktionen

Produktion af trykte bøger er placeret hos eksterne leverandører. Trykning og indbinding sker primært i Skandinavien og Europa, se fig. 1.

Leverandør lokation	Antal hovedleverandører (trykning og indbinding af bøger)	Antal hovedleverandører godkendt til produktion iht. FSC/PEFC standard	Produceret tonnage (bøger) på lokation i % af total tonnage
Danmark og Skandinavien	4	4	12,31 %
Øvrige Europa	8	8	85,84 %
Asien	1	1	1,86 %

Fig. 1 - Leverandører af trykning og indbinding af bøger

Prepress, det vil sige layout, billedbehandling m.v., udføres stort set kun i Danmark på kontorarbejdspladser.

Hovedleverandører og samarbejde om miljøhensyn

Produktionen af bøger er koncentreret på få hovedleverandører, der tilsammen leverer 99% af koncernens bøger. Alle hovedleverandører har underskrevet samhandelsaftale med Gyldendal, der blandt andet forpligter leverandørerne til at overholde nationale og internationale forskrifter om indhold af farlige stoffer i bøger og særlige krav til emballage m.m. Samhandelsvilkårene forpligter samtidig leverandørerne til at forholde sig til og overholde Gyldendals etiske regler for samfundsansvarlighed, herunder vedrørende menneskerettigheder, arbejdsmiljø og beskyttelse af miljøet, se nærmere afsnit III ovenfor.

Anvendelse af bæredygtigt papir

Papir anvendt til trykte bøger er overvejende af skandinavisk oprindelse, se figur 2.

Lokation	I % af total tonnage
Skandinavien	67,23 %
Øvrige Europa	30,91 %
Asien	1,86 %

Fig. 2 - Anvendt papir fabrikeret på lokation

Helt tilbage i 2010 intensiveredes arbejdet for øget anvendelse af FSC ("Forest Stewardship Council", international mærkningsordning for træ og papir), PEFC ("Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes", international certificering for bæredygtig skovdrift) eller lignende miljømærket papir. Gyldendal støtter disse ordninger og benytter kun leverandører, der er godkendt til produktion på FSC- og PEFC- eller lign. mærket papir.

Ambitionen for 2021 er at fastholde niveauet som i 2020 for anvendelse af miljømærket papir i egenproducerede bøger.

	Mål for anvendelse af miljømærket papir	Realiseret og anvendt miljømærket papir i % af total papirtonnage
2009	-	Anslået 3 %
2010	-	9 %
2011	25 %	66 %
2012	I 2012 hævet fra 40 % til 70 %	91 %
2013	I 2013 hævet fra 80 % til 95 %	94 %
2014	>=95 %	94 %
2015	>=95 %	95,2 %
2016	>=95 %	96,8 %
2017	>=95 %	97,6 %
2018	>=96 %	98,9 %
2019	>=96 %	99,6 %
2020	>=96 %	98,72 %
2021	>=96 %	

Fig. 3 - Anvendt miljømærket papir i bogproduktionen

Oplysning om anvendelse af miljømærket papir i Gyldendal-koncernens bøger kan ses på kolofonsiden, som bl.a. vil være mærket som herunder, se fig. 4.

Bogen er trykt på FSC- mærket papir.

FSC er en international non-profit mærkningsordning til træ og papir. I en FSC-skov bliver der ikke fældet mere træ, end skoven kan nå at reproducere. Samtidig er FSC en garanti for, at dyr og planteliv bliver beskyttet, og at de mennesker, der arbejder i skoven, er sikret uddannelse, sikkerhedsudstyr og ordnede lønforhold

Fig. 4

Processer for overvågning, "due diligence"

Gyldendal er i løbende dialog med de væsentligste leverandører om de krav, som virksomheden stiller i sine samhandelsvilkår, herunder om overholdelse af menneskerettighederne som nærmere dokumenteret i *UN Guiding Principles on Business and Human Rights, juni 2011*. Virksomheden har indarbejdet procedurer, der sikrer, at Gyldendal mindst en gang årligt besøger hovedleverandører i Danmark, Skandinavien og EU samt oversøiske leverandører efter behov.

Det sikres også løbende, at hovedleverandørerne alle er miljøcertificerede enten i henhold til anerkendte internationale standarder eller i henhold til national certificering eller godkendelse og i øvrigt godkendt til trykning på FSC- eller PEFC- eller lign. certificerede papirkvaliteter.

Der gennemføres i forbindelse med hvert års afslutning en verifikation af virksomhedens papirindkøb for at konstatere, om virksomheden har nået de ovenfor nævnte målsætninger for en meget høj grad af anvendelse af miljøtestet papir.

VI. BEKÆMPELSE AF KORRUPTION OG BESTIKKELSE

Gyldendal skal være en troværdig samarbejdspartner, og enhver form for korruption eller bestikkelse er fuldstændig uacceptabel.

Risici

Gyldendal vurderer risikoen for korruption og bestikkelse i virksomheden som begrænset, men tog i 2019 yderligere tiltag til bekæmpelse heraf, jf. nedenfor.

Politikker og handlingsplaner

Gyldendal respekterer dansk lovgivning om antikorruption tillige med Europarådets konvention om antikorruption og OECD's konvention om bekæmpelse af bestikkelse af tjenestemænd. Hvor det er relevant i virksomheden, er medarbejderne instrueret om ikke at give og modtage uberettigede fordele af såvel danske som udenlandske embedsmænd eller ansatte i private virksomheder.

I januar 2019 blev der både internt (på Gyldendals intranet) og eksternt (på gyldendal.dk) åbnet links til Gyldendals whistleblowerordning, som administreres med et eksternt advokatfirma som "gatekeeper". Ordningen har til formål at sikre, at personer, der har en tilknytning til Gyldendal, hurtigt, fortroligt og ud over de almindelige kommunikationsveje, via en uafhængig og selvstændig kanal kan indberette mistanke om lovovertrædelser og alvorlige forseelser begået af ansatte i Gyldendal, medlemmer af Gyldendals bestyrelse eller direktion, revisorer, advokater, leverandører m.fl., der har en tilknytning til Gyldendal, med henblik på, at en uafhængig og selvstændig enhed vurderer, hvilke tiltag der er behov for. Ordningen er etableret i overensstemmelse med anbefalingerne for god selskabsledelse.

Herved har medarbejdere og eksterne interessenter mulighed for at rapportere mistanke om lovovertrædelser eller overtrædelser af Gyldendals interne regelsæt.

Resultater og mål

Der har ikke hverken i 2019 eller i 2020 været foretaget indberetninger gennem whistleblowerordningen, og der er i øvrigt ikke konstateret overtrædelser af love eller retningslinjer om antikorruption og bestikkelse.

Den 11. februar 2021

I bestyrelsen:

Poul Erik Tøjner

Gregers Wedell-Wedellsborg

Karen Dinesen

Claus Gregersen

Johanne Katz

Mette Lykke Ravn

Henning Persson

Lene Tanggaard